

Graseters

Jij bent geen koe. Toch eet je elke dag gras. Dat lijkt vreemd. Maar het is echt waar!

Graan is een soort gras. Het gaat bloeien en krijgt zaadjes. Die zaadjes zijn de graankorrels. Van de korrels wordt meel gemalen. Van meel maakt de bakker dus brood. Zo eet jij dus eigenlijk elke dag gras. In ons land groeien verschillende soorten granen. De bekendste zijn tarwe, haver, gerst en rogge.

Een graanplant heeft lange, holle stengels. Deze halmen zijn heel sterk en taai. Ze buigen in de wind en breken niet. Ze lijken wel van elastiek. Op sommige plaatsen zijn ze dikker. Die dikkere plekken noemen we knopen. Hier is de stengel niet hol. De lange smalle bladeren groeien vanuit die knopen. Bovenaan de halm groeit een aar. Die aar bestaat uit kleine aartjes. Hierin zitten de vruchtjes. Dat zijn de graankorrels. Iedere graankorrel is één zaadje. In de korrel zit de kiem. Dat is al het nieuwe plantje. Er zit ook wit meel in, het kiemwit. Dit is extra voedsel voor het nieuwe plantje. Wij maken er meel van. Om de korrel heen zit een velletje: het kafje. Sommige granen hebben kafnaalden. Er zitten kleine haakjes aan.

Ze beschermen de plant tegen planteneters. Gerst heeft lange kafnaalden. Bij rogge zijn ze wat korter. Tarwe heeft helemaal geen kaf naalden. Haver ziet er heel anders uit. Haver heeft geen aar maar een pluim. Heel lang geleden verbouwden mensen al graan. Ze hadden ontdekt dat je graankorrels kon eten. Je moet ze eerst tussen de stenen malen. Van het meel kon je brood en koeken bakken. Het rijpe graan sneden ze af met een sikkelmes. Ze lieten de granen in bosjes drogen op het land. Daarna werden de korrels eruit gehaald. Dat noemen we dorsen. Het gebeurde in de schuur op een dorsvloer. Met een dorsvlegel sloegen ze op granen. Een dorsvlegel is een

soort knuppel met een scharnier. Daarna werd het stro weggehaald. De graan korrels bleven achter. Ze werden bijelkaar geveegd.

Daarna werden de strodeeltjes eruit gezeefd.

Tegenwoordig gaat het allemaal veel sneller. Nu worden de granen geoogst met een combine. Dat is een grote machine, die een aantal dingen achter elkaar kan doen. Hij maait de stengels af. En haalt de korrels uit de aren. De korrels vallen in zakken. Van het stro maakt hij mooie pakjes. Of het wordt in grote rollen verzameld. De graankorrels gaan daarna naar een meelfabriek.

Maïs, gierst en rijst zijn ook granen. Die groeien meestal in warme landen. Rijst wordt verbouwd in ondiep water. Heel veel mensen eten rijst. In Afrika maakt men brood van gierst. Maïs is er in verschillende soorten. In ons land wordt alleen snijmaïs verbouwd. Hier wordt de maïs niet rijp. De zon schijnt niet genoeg. De onrijpe maïs wordt als veevoer gebruikt. De hele plant wordt in stukjes gehakt. De stukjes worden op een hoop geschoven. De boeren doen er vervolgens plastic overheen. Ze noemen dat het inkuilen van de maïs. De maïs kan op die manier lang bewaard worden.